

CZU: 37.018.4

CONSTRUIREA COMUNITĂȚILOR EDUCAȚIONALE ȘCOLARE ÎN CONDIȚIILE ÎNVĂȚĂRII MIXTE

Ludmila URSU, dr., prof. univ.,
UPS „Ion Creangă” din Chișinău, RM,
catedra Pedagogia Învățământului Primar

Summary. *This article addresses a current topic for the pandemic context of COVID-19, in which blended learning has become an imperative of today, generating the need for adaptations and developments at the organizational, technical, didactic, ethical, etc. level. Among the aspects involved, an important one is the construction of school learning / educational communities. The article elucidates and models the interactions between members of school educational communities in the conditions of blended learning, highlights the services and online applications useful for ensuring these interactions, briefly reveals the essential aspects needed to build these communities. The results of the research presented in this article served as a basis for the elaboration of the educational policy document "Methodological landmarks on the organization of the educational process in mixed learning in the epidemiological context of COVID-19, for primary, secondary and high school" [7], author the article being the expert-coordinator of the working group.*

Keywords: *blended learning, school learning community, virtual community, well-being, child-friendly school.*

Conform ghidului „Învățarea mixtă în educația școlară – linii directoare pentru începutul anului de studii 2020/21”, elaborat de Comisia Europeană în iunie 2020, **învățarea mixtă** (*blended learning*) se definește ca „**o abordare hibridă care combină învățarea în școală cu învățarea la distanță, inclusiv învățarea online**” [3, p. 3].

Astfel, învățarea mixtă constituie o abordare sinergică ce permite potențarea reciprocă a învățării față în față și a celei online, dar și compensarea reciprocă a dezavantajelor acestora:

învățarea față în față

- (-) timpul pentru a obține feedback de la cadrul didactic este limitat; elevul nu are posibilitatea să revină după ore la explicațiile și materialele din cadrul lecției;
- (+) reacțiile sunt spontane (tot ce se întâmplă se întâmplă aici și acum); reacțiile cadrului didactic la acțiunile elevului sunt flexibile și instantanee;
- (-) oportunitățile pentru individualizare sunt limitate; se oferă, preponderent, același

învățarea online

- (+) se oferă posibilitatea unui feedback continuu; devine posibilă revenirea la materialele lecției de atâtea ori de câte are nevoie elevul;
- (-) reacția unei resurse electronice la acțiunile elevului este prestabilită prin opțiuni/setări; reacția cadrului didactic la acțiunile elevului este întârziată;
- (+) se oferă oportunități sporite pentru individualizare datorită flexibilității și

traseu educațional pentru toți elevii;	adaptabilității (la solicitări individuale) resurselor electronice;
(+) relațiile interpersonale și cele intrapersonale (construirea identității de sine prin raportare la grup) se formează în mod direct; interacțiunea emoțională este profundă.	(-) relațiile inter- și intrapersonale se formează în mod indirect; interacțiunea emoțională este limitată.

În contextul epidemiologic de COVID-19, îmbinarea învățării față în față cu învățarea online, integrând în măsură optimală componente online în învățământul tradițional, este soluția pentru continuarea procesului educațional. Astfel, învățarea mixtă a devenit un imperativ al actualității, generând necesitatea unor adaptări și dezvoltări la nivel organizațional, tehnic, didactic, etic etc. Printre aspectele implicate, unul important este construirea comunităților de învățare/ educaționale.

O comunitate de învățare „este un grup de persoane cu interese și valori comune, care, de regulă, respectă aceleași valori și norme organizaționale și se orientează spre aceleași perspective și standarde. Comuniunea de idei și interese este caracteristica ei de bază, iar condiția primordială pentru constituirea acesteia este existența unui mediu prielnic învățării, stimulat și diversificat, care să favorizeze producerea de cunoștințe și de competențe acționale” [1, p. 16].

Principiul de bază al funcționării unei comunități de învățare este „de a scoate în evidență importanța efortului comun, a talentului și a competențelor fiecărei persoane și de a valoriza procesul de formare care integrează dimensiunile sociale” [6, p. 72].

Particularitățile principale ale unei comunități funcționale de învățare sînt următoarele:

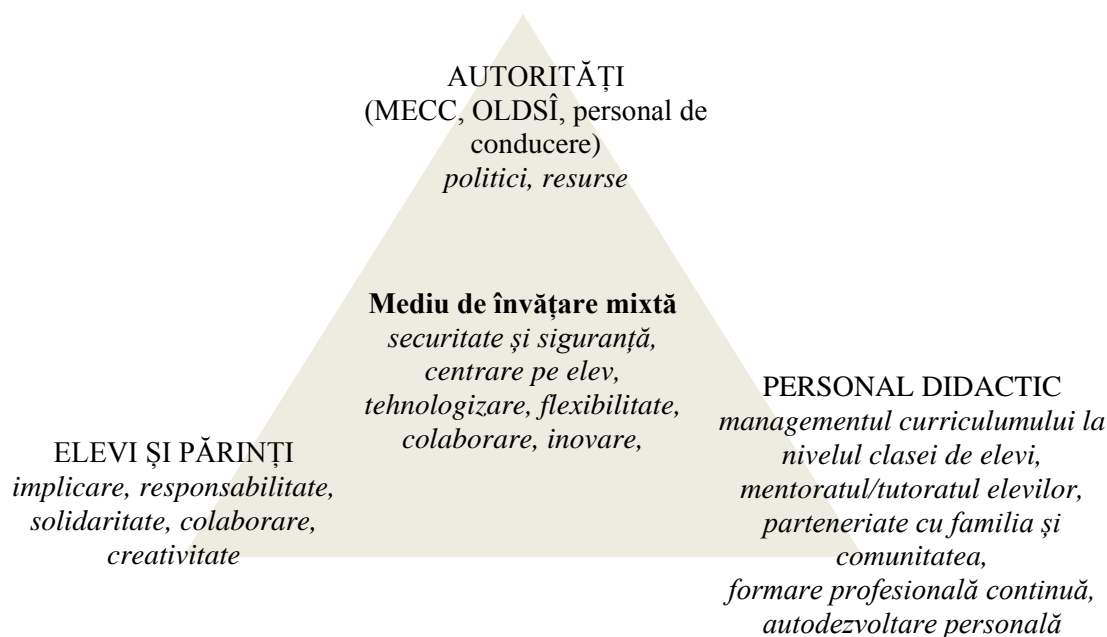
- „există un scop comun al învățării, conștientizat de toți membrii;
- există susținere reciprocă în procesul de învățare, determinată de respect reciproc și valorificarea rezultatelor;
- toți sunt pregătiți să se implice în activități de învățare care contribuie la dezvoltarea lor personală/ profesională” [1, p. 17-18].

Membri ai comunităților școlare de învățare sunt cadrele de conducere, cadrele didactice, elevii și părinții/ reprezentanții legali ai elevilor. O comunitate de învățare se constituie pe baza interacțiunilor de *socializare* ↔ *colaborare* ↔ *feedback*. Interacțiunile dintre membrii comunităților educaționale școlare în condițiile învățării mixte pot fi reprezentate într-un modul (Figura 1).

Pentru a asigura interacțiunile din cadrul comunităților școlare de învățare, pot fi valorificate diverse servicii și aplicații.

- *Platformele de întâlniri online* (de exemplu, Google Meet, Microsoft Teams) oferă spații private pentru ședințe și întâlniri la distanță.
- *Rețelele sociale* (de exemplu, Facebook) oferă spații publice pentru discuții și partajare de resurse, pentru comunicarea formală cu beneficiarii, dar și pentru cea non-formală. Folosirea unei astfel de rețele presupune însușirea unor abilități tehnice și sociale ce pot fi ușor transferate în alte domenii, iar natura non-formală a interacțiunilor ajută la creșterea nivelului de implicare în diverse acțiuni. De asemenea, rețelele sociale încurajează

crearea unei culturi participative în rândul utilizatorilor săi, iar anumite materiale pot fi transferate din învățământul formal într-un sistem de învățare socială.

Figura 1. Interacțiunile dintre membrii comunităților educaționale școlare în condițiile învățării mixte.

- *Aplicațiile de tip Voice over IP și Mesagerie instantanee* (de exemplu, Skype, Viber) oferă spații private pentru discuții și partajare de resurse.
- *Sondajele în format online* permit colectarea și analiza răspunsurilor la diverse întrebări. Pe baza analizei răspunsurilor se pot face diverse corelații pentru a identifica punctele forte și punctele slabe ale unor aspecte, pentru a găsi soluții la anumite situații de problemă.

În aspectul interacțiunilor din cadrul comunităților de învățare, devine deosebit de importantă **etica digitală**, incluzând dimensiuni privind demnitatea și datele (datele cu caracter personal, profilurile), etica informației (dreptul de autor, proprietate intelectuală), **cultura comunicării online** (neticheta și regulile de comportament pe internet) atât a cadrelor de conducere și a personalului didactic, cât și a elevilor, dar și a părinților acestora. Baza formării culturii comunicării online la elevi este asigurată curricular (Educație digitală, Informatică, Dezvoltare personală, Limba și literatura română), dar învățarea mixtă solicită o accelerare.

O condiție sine qua non pentru funcționarea eficientă a comunităților educaționale este **starea de bine** atât a elevilor cât și a cadrelor didactice, dar și a părinților elevilor. Starea de bine este un termen frecvent utilizat, studiat într-o gamă largă de discipline, grupe de vârstă, culturi, comunități și țări, rezultând o mare varietate de definiții. „Starea de bine a fost definită prin caracteristicile individuale ale unei stări inerent pozitive (fericire), de asemenea, a fost definită pe un continuum de la pozitiv la negativ, cum ar fi de exemplu modul în care o persoană și-ar

autoaprecia stima de sine, sau în termenii contextului unei persoane (nivelde trai), lipsa stării de bine (depresie) sau în cadrul unui colectiv (interrelaționarea)” [4, p. 4].

Starea de bine poate fi modelată printr-o serie de influențe generale, inclusiv: grija pentru sănătate și siguranță, gradul în care există posibilitatea de alegere, atingerea obiectivelor semnificative, relații pozitive, bucurie, creștere și dezvoltare personală.

În condițiile învățării mixte, necesitatea unei **școli prietenoase copilului** devine și mai mare. Școala prietenoasă copilului poate fi definită ca: „un mijloc de transportare a conceptului de drepturi ale copilului în clasă și în managementul școlii”; „o școală incluzivă, care oferă copilului un mediu sănătos și protector, asigură eficiență învățării și în care copiii, familia și comunitatea se implică” [5, p. 2]. Conceptul de școală prietenoasă pentru copii acționează „ca metaforă pedagogică promovată politic sau ca expresie simbolică a unor concepte pedagogice reprezentative în teoria generală a educației sau în managementul organizației școlare” [2, p. 55]. În acest sens, este decisivă cultivarea în instituție a **empatiei pedagogice cognitive, dar mai ales afective și motivaționale**.

Fiecare membru al comunității de învățare are rol important. Totuși, subliniem rolul **cadrelor de conducere** care, în condițiile învățării mixte, au sarcini și obiective specifice, precum:

- elaborarea, împreună cu partenerii educaționali, și punerea în aplicare a unui program de dotare a instituției cu tehnica necesară pentru implementarea învățării mixte;
- formarea cadrelor didactice la nivel instituțional, în vederea dezvoltării competențelor necesare pentru implementarea învățării mixte;
- stabilirea unui regim judicios al întâlnirilor online și față în față cu personalul didactic, pentru a evita suprasolicitarea (în acest sens, o soluție ar fi crearea cancelariei virtuale);
- conceptualizarea activității de pedagogizare a părinților/ reprezentanților legali ai copiilor privind implementarea învățării mixte;
- monitorizarea eficientă a procesului educațional, stabilind reguli și norme de comunicare și relaționare cu personalul didactic, elevii și părinții/ reprezentanții legali ai acestora, având ca prioritate starea de bine și punând accent mai mare pe calitatea activității decât pe cantitate.

Condițiile învățării mixte solicită **cadrelor didactice** să valorifice tehnologiile digitale pentru a asigura, la nivelul clasei de elevi, managementul curriculumului, socializarea, climatul intelectual și psiho-emoțional. Pentru aceasta, de rând cu grija pentru dezvoltarea continuă a competențelor profesionale, inclusiv a celor digitale, cadrul didactic are nevoie de timp și efort special pentru a forma elevilor cultura învățării, necesară în noile condiții. Spre deosebire de învățarea față în față, în care cea mai mare parte a timpului revine formării ghidate a abilităților de învățare și disciplinării, în cazul învățării mixte, accentul cade pe **dezvoltarea la elevi a autonomiei și autocontrolului, sprijinului reciproc și competențelor de comunicare**. În aceeași ordine de idei, este importantă **încurajarea reflecției** în contextul unui feedback extins/continuu: elevii vor fi încurajați să reflecteze asupra activității desfășurate într-o săptămână/ zi/ lecție și să-și exprime succint (în cuvinte și/ sau emoticoane), public sau privat, gândurile, sentimentele, emoțiile, să adreseze întrebări, solicitări în grupul de socializare/ chatul folosit de clasă; astfel, cadrul didactic va avea posibilitatea să înțeleagă mai bine de ce fel de sprijin au nevoie copiii din online, dar și ceilalți; se recomandă ca și cadrul didactic să participe

cu reflecțiile sale, manifestând empatie pedagogică cognitivă, dar mai ales afectivă și emoțională.

În vederea schimbului productiv de idei și bune practici, este importantă crearea și funcționarea eficientă a unor **comunități virtuale de cadre didactice**. Cadrele didactice sunt încurajate să împărtășească bunele practici de predare-învățare-evaluare în diferite contexte și tipuri de activitate prin publicarea unui text scris (proiect didactic, articol metodic, secvențe de proiecte etc.), înregistrări audio și video (secvențiale sau integrale). De asemenea, publicațiile de profil sunt deschise să publice și să promoveze dialogul profesional pe marginea experiențelor de succes. Acestea ulterior pot fi plasate pe diferite platforme sociale, obținând statutul de resurse educaționale deschise, cu licență liberă - cu dreptul de a fi utilizate/ adaptate/ completate de alți colegi, cu condiția de a se face referințele de rigoare, arătându-se sursa.

BIBLIOGRAFIE

1. BEZEDE, R. Valorificarea leadership-ului paideutic în cadrul comunităților profesionale de învățare. În: Didactica Pro... nr.5-6 (87-88), 2014, p. 16-20.
2. CRISTEA S. Școli prietenoase pentru copii. În: Didactica Pro... nr. 6 (52), 2008– p. 55-56.
3. European Commission, Directorate-General Education, Youth, Sport and Culture. Blended learning in school education – guidelines for the start of the academic year 2020/21.
4. IRIMIE, S. (coord.) Evaluarea stării de bine a copilului în școală, 2017-2019. București: INSP, 2019.
5. LEFTER, L. Școala prietenoasă copilului. În: Dimensiuni ale educației centrate pe cel ce învață. Materialele Conferinței științifice cu participare internațională „Creșterea impactului cercetării și dezvoltarea capacităților de inovare”, 21-22 septembrie 2011, USM, Chișinău: CEP USM, p.322-325.
6. NEGARĂ, C. Aspecte didactice ale creării și managementului rețelelor de învățare. În: Acta Et Commentationes Sciences of Education, 2 (1), 2019, p. 71-75.
7. Repere metodologice privind organizarea procesului educațional în condițiile învățării mixte în contextul epidemiologic de COVID-19, pentru instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal, aprobate prin Ordinul MECC nr. 1131 din 13.10.2020.